

Policy Brief

Fiscale stimulansen in combinatie met vrijwillige overeenkomsten

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Dit project werd mede-gefinancierd door het Europese Unie. Opvattingen en meningen in dit document zijn echter uitsluitend die van de auteurs en komen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Unie of CINEA. Noch de Europese Unie, noch de steunverlenende autoriteit kunnen hiervoor verantwoordelijk worden gesteld.

Waarom is dit belangrijk?

Hoe werkt het?

Wat maakt het effectief?

Zijn er goede voorbeelden?

Hoe kunnen we de impact inschatten?

Waarom is dit belangrijk?

Elektromotoren zijn verantwoordelijk voor meer dan 70% van het industriële elektriciteitsverbruik. Fiscale stimulansen in combinatie met vrijwillige overeenkomsten zijn een cruciale strategie voor het bevorderen van energie-efficiëntie in de industrie, en in het bijzonder voor het stimuleren van efficiëntieverbeteringen in motorsystemen. Het pakt de belangrijkste financiële en organisatorische barrières aan en creëert een ondersteunend kader voor bedrijven om energie-efficiënte technologieën in te voeren.

Het verlagen van de investeringskosten voor het vervangen van oude, inefficiënte motoren is essentieel voor industriële bedrijven, aangezien zij – en bij uitstek kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) – te maken hebben met beperkte budgetten en concurrerende prioriteiten. Fiscale prikkels verlichten de financiële last, waardoor investeringen in energie-efficiënte systemen haalbaarder worden. Tegelijkertijd bieden vrijwillige overeenkomsten een samenwerkingsalternatief voor starre regelgeving, bevorderen ze de samenwerking tussen industriële bedrijven en overheden en pakken ze organisatorische belemmeringen aan, zoals weerstand tegen verandering en een laag bewustzijn van energiebesparingsmogelijkheden. Deze flexibiliteit zorgt ervoor dat energie-efficiëntieverbeteringen worden afgestemd op de behoeften en capaciteiten van individuele bedrijven of sectoren, wat deelname aangemoedigt.

Hoe werkt het?

Fiscale stimulansen bieden financiële steun in de vorm van kortingen, aftrekposten of verlaagde btw voor investeringen in energie-efficiënte technologieën. Deze regelingen kunnen worden geïntegreerd in vrijwillige overeenkomsten, waarbij overheden en industriële bedrijven via onderhandelingen verplichtingen aangaan. De overeenkomsten omvatten:

1. Financiële prikkels, in dit geval fiscale voordelen, om de overstap te stimuleren.
2. Doelen en tijdlijnen voor energie-efficiëntie maatregelen, met name de vervanging van elektromotoren.
3. Controles en sancties voor niet-naleving, zoals terugbetaling van financiële steun of verlies van subsidiabiliteit.

Vrijwillige overeenkomsten zijn bijzonder effectief in sectoren met een hoog energieverbruik. De flexibiliteit van deze overeenkomsten maakt het mogelijk om oplossingen op maat te ontwikkelen die voldoen aan de specifieke vereisten van bepaalde industrieën.

Wat maakt het effectief?

De combinatie van fiscale prikkels en vrijwillige overeenkomsten kan zeer effectief zijn vanwege:

- **Economische motivatie.** Sterke financiële stimulansen, zoals fiscale kortingen of voordelen, moedigen industrieën aan om te investeren in nieuwe en efficiënte motorsystemen.
- **Aanpasbare doelen.** De flexibiliteit van vrijwillige overeenkomsten komt tegemoet aan sectorspecifieke of bedrijfsspecifieke behoeften.
- **Controle en naleving.** Robuuste monitoring zorgt ervoor dat deelnemers hun verplichtingen nakomen, wat de geloofwaardigheid en impact vergroot.
- **Betrokkenheid van belanghebbenden.** Samenwerking schept vertrouwen en zorgt ervoor dat publieke en private doelstellingen op één lijn liggen.
- **Aanvullende maatregelen.** Integratie met energieaudits, informatiecampagnes en technische ondersteuning maximaliseert de effectiviteit van het programma.

Zijn er goede voorbeelden?

- **Energie-investeringsaftrek (EIA) – Nederland:** met dit programma kunnen bedrijven een aanzienlijke belastingaftrek claimen voor investeringen in energiebesparende technologieën die op de jaarlijks bijgewerkte "Energijlijst" staan. Tot de technologieën die in aanmerking komen, behoren ook geavanceerde motorsystemen zoals IE4- en IE5-motoren, waarbij 45,5% van de investeringskosten aftrekbaar is van de belastbare winst. De EIA is zeer kosteneffectief, met gemiddelde subsidies van € 21-46 per ton vermeden CO₂-uitstoot. Het is een essentieel instrument geworden voor het stimuleren van energie-efficiëntie in industriële sectoren in Nederland.
- **Vrijwillige overeenkomsten – Vlaanderen, België:** In Vlaanderen sluiten energie-intensieve industrieën vrijwillige overeenkomsten met de overheid, waarbij ze zich verbinden tot regelmatige energieaudits en de implementatie van rendabele energie-efficiëntiemaatregelen. Deze overeenkomsten belonen deelnemers met aanzienlijke voordelen, waaronder fiscale vrijstellingen en een vereenvoudiging van de verplichte rapportage, waardoor de administratieve last wordt verminderd. Het programma dekt meer dan 90% van het industriële energieverbruik in de regio, wat aantoont dat het programma wijdverspreid is en de energie-efficiëntie bevordert.
- **PFE-programma – Zweden:** Het PFE-programma van Zweden richtte zich op energie-intensieve industrieën en bood kortingen op de elektriciteitsbelasting (0,5 EUR/MWh) in ruil voor toezeggingen om de energie-efficiëntie te verbeteren. Het programma bereikte een vermindering van 10% van het elektriciteitsverbruik bij de deelnemende bedrijven, waarbij 25% van deze besparingen werd toegeschreven aan elektromotoren en hun toepassingen. Een belangrijk element van het PFE was de invoering van energiebeheersystemen en systematische efficiëntieverbeteringen, waardoor energiebesparende praktijken in de dagelijkse activiteiten werden verankerd.

Hoe kunnen we de impact inschatten?

EU-MORE ontwikkelde een onafhankelijk instrument voor een kwantitatieve beoordeling van vroegere, bestaande en voorgestelde beleidsmaatregelen voor de vervanging van motoren en het optimaliseren van motorsystemen. Het instrument kreeg de naam "EU-MORE Motor Model" (**EU-M³**). Het hoofddoel van dit instrument is het voorspellen, opvolgen en evalueren van de impact van de beleidsmaatregelen in termen van energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen.

Met **EU-M³** kan de impact van de beleidsmaatregel worden berekend op het niveau van de totale motorstock van de EU of van een individueel land, wat een waardevol inzicht biedt voor zowel industriële besluitvormers als beleidsmakers. Het houdt ook rekening met de impact van de onderzochte maatregelen op vlak van economie, milieu en het gebruik van grondstoffen. Op basis van een bepaald projectbudget kan bijvoorbeeld het aantal motoren dat wordt vervangen, de energiebesparing, de milieu-impact en de extra behoefte aan grondstoffen worden berekend.

Om de effecten van een beleidsmaatregel in **EU-M³** te evalueren, moeten gebruikers specifieke informatie verstrekken. Dit omvat het geografische toepassingsgebied (op EU- of lidstaatniveau), de vermogensklasse van de motor, het budget van het programma, het financieringspercentage per motor, het tijdsbestek van het beleid, de vermindering van de levensduur van de te vervangen motoren, en de betrokken efficiëntieclassen (met betrekking tot zowel de motoren die worden vervangen als hun vervangers). Het financieringspercentage voor een belastingvermindering moet worden berekend op basis van de beschikbare financiële parameters van het programma. Dit kan betekenen dat er veronderstellingen moeten worden gemaakt over het percentage van de investeringskosten dat kan worden afgetrokken, het tarief van de vennootschapsbelasting, en welk deel van het budget dat aan welke onderdelen wordt toegewezen. Bij het instellen van de parameters en het uitvoeren van een eerste berekening, geeft het instrument ook informatie over de respectievelijke terugverdientijden van de vervangingen van elk van de motoren. Een subsidieregeling ondersteunt doorgaans projecten met een terugverdientijd van meer dan 3 à 4 jaar.

In de Policy Impact Analysis van het EU-MORE-project werden beleidsmaatregelen die op fiscale voordelen steunen onderzocht, met de Nederlandse Investeringsaftrek als voorbeeld. Hoewel het gebrek aan gegevens een aantal veronderstellingen noodzakelijk maakten, kan toch worden gesteld dat de resultaten van de simulatie het substantiële energiebesparingspotentieel van de beleidsmaatregel bevestigen. Tegelijkertijd onderstrepen ze de inherente complexiteit en onzekerheid bij het voorspellen en beoordelen van de impact van dergelijke maatregelen.

EU-M³, geïmplementeerd in Microsoft Excel voor een bredere toegankelijkheid, kan worden gedownload van de [EU-MORE website](#). Aanvullende informatie over de functionaliteit van het model is beschikbaar in [D4.3 Beleidsimpactanalyse](#). Interactieve presentaties en instructievideo's over het gebruik van de tool maken deel uit van [D4.5 Beleidsondersteunende documenten](#), die ook op de website te vinden zijn.

EU-MORE

Het EU-MORE-project

EU-MORE is een acroniem voor EUropean MOtor REnovation initiative. Dit LIFE-project heeft als doel de vervanging van oude, inefficiënte elektromotoren in de industrie en de dienstensector te versnellen. Elektromotoren blijven meestal 30 tot 40 jaar in bedrijf, wat veel langer is dan algemeen wordt aangenomen. Met doelgerichte acties kan het jaarlijkse vervangingspercentage van deze motoren worden verbeterd. Een snellere vervanging van oude motoren zou de EU extra energiebesparingen opleveren, bovenop het besparingspotentieel van de bestaande regelgeving, met alle voordelen vandien.

Projectwebsite:
<https://eu-more.eu/>

Projectpartners

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Dit project werd mede-gefinancierd door het Europese Unie. Opvattingen en meningen in dit document zijn echter uitsluitend die van de auteurs en komen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Unie of CINEA. Noch de Europese Unie, noch de steunverlenende autoriteit kunnen hiervoor verantwoordelijk worden gesteld.